

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XII. Idem a Nabornensi Archiepiscopo & suffraganeis eius: Abbat.
quoque, Prioribus, & aliis Eccles. Prælat. Comitibus etiam, & Baron. &
universo populo in nArbonensi provincia constitutis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

CAPUT XI.

Innocent. III. *a* Archiepiscopis, & aliis Ecclesiarum Prelatis in Regno Francie constitutis.

Quam perniciosum sit vitium usurarum, discretionem vestram non credimus ignorare, cum præter constitutiones canonicas, quæ in earum odium emanarunt, per Prophetam detur intelligi, eos, qui suam dant pecuniam ad usuram, à tabernaculo Domini *b* repellendos: & tam in *c* novo, quam in veteri Testamento prohibita sint usuræ; cum *d* Veritas ipsa præcipiat: Mutuum date nihil inde sperantes: & per Prophetam dicatur: Usuram, & omnem superabundantiam non accipies. Inde est, quod universitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus *e* manifestos usurarios, eos maximè, quos usuris publicè renunciassè constiterit, cum aliquis eos convenit de usuris, nullius permittatis appellationis *f* subterfugio se tueri. Datum Later. v. Kal. Novemb.

NOTÆ.

- i.* *a* *Archiepiscopis.* Ita etiam legitur in tertia collectione, *sub hoc tit. cap. 1.* & in ipsis epistolis Innocentii editis à Sirleto, *fol. 198.* ex quo registro restituo litteram huius textus.
b *Repellendos.* Psalmo 14.
c *Novo, quam in veteri.* Ut probavi in *cap. 3. hoc tit.*
d *Veritas ipsa.* Dominus noster apud Lucam *cap. 6.*
e *Manifestos.* Quinam dicantur manifesti usurarii, exposui in *cap. 3. hoc tit.*

f *Subterfugio.* Quod procedit in appellatione interposita ab usurario, dumtaxat ad vitandam sententiæ executionem; quia tales appellationes frustratoriae, seu ludificationes rejiciuntur; nam si appellatio justam causam haberet, quia exciperet reus, nullas se ab eo, qui petit, usuras exegisse; & cum satis probatum non fuisset ab actore, nihilominus damnatus fuit, aut quid simile opponat: appellationis remedium non est denegandum. Unde rectè notavit Binsfeldius in *presenti*, in hac parte nihil speciale cautum fuisse circa usurarium. Quod & docuit Gibalinus *lib. 1. de usur. cap. 11. art. 3.*

CAPUT XII.

Idem *a* Nabornensi Archiepiscopo & suffraganeis eius: Abbat. quoque, Prioribus, & aliis Eccles. Prælat. Comitibus etiam, & Baron. & universo populo in Narbonensi provincia constitutis.

Post miserabile Hierosol. regionis excidium, post lachrymabilem stragem populi Christiani, post deplorandam invasionem illius terræ, in qua pedes Christi steterunt, & ubi Deus Rex noster ante sacula salutem in medio terræ dignatus est operari; post ignominiosam nobis unice Crucis translationem, in qua salus mundi pendit, & delevit chirographum mortis antiquæ; Apostolica Sedes super tantæ calamitatis infortunio conturbata laboravit clamans, & plorans. Itaque præ incessanti clamore rauca facta sunt fauces ejus, & ex vehementi ploratu plene ipsius oculi defecerunt. Verùm ne si secundum Prophetam Hierusalem obliti fuerimus, obliviscatur nos dextera nostra, adhæreat lingua nostra faucibus nostris; si non M. ejus clamat, adhuc Apost. Sedes quasi tuba vocem exaltat, excitare cupiens populos Christianos ad prælium Christi bellandum, & vindicandam injuriam Crucifixi, usa ipse verbo dicentis: O vos omnes qui transitis per viam, attendite, & videte si est dolor similis sicut dolor meus. Ecce enim hæreditas nostra versa est ad alienos, domus nostræ ad extraneos devenerunt, viæ Sion lugent, eo quod non sint qui veniant ad solennitatem, facti sunt inimici ejus in capite; sepulchrum Domini, quod Prophetæ gloriosum fore prædixit, prophanatum ab impiis, inglorium est effectum. Gloria nostra, de qua dicit Apostolus: Mihi sunt a. g. n. m. e. d. n. i. x. sub manu tenetur hostili, & ipse Dominus Iesus Christus, qui captivitatem nostram pro nobis moriens captivavit, quasi captivatus ab impiis, ab hæreditate sua cogitur exulare. Existente quondam in Castris Acham Domini sabaoth, Urias domum suam ingredi recusavit, à licito etiam uxoris se compescens amplexu. Nunc verò Principes nostri, gloria Israël

de

de loco suo in injuriam nostri translata, vacant adulterinis amplexibus, deliciis, & divitiis abeuntes, & dum se invicem inexorabili odio persequuntur, dum unus in alium suas nititur injurias vindicare, non est quem moveat injuria Crucifixi: non attendentibus ipsis, quia jam insultant nobis inimici nostri dicentes: Ubi est Deus vester? quinec se potest, nec vos de nostris manibus liberare. Ecce jam prophanavimus sancta vestra: ecce jam ad desiderabilia nostra manum extendimus, & ea loca impetu primo violenter invasimus, & vobis tenemus invitis, in quibus superstitionem vestram principum fingitis suscepisse: jam infirmavimus, & confregimus hastas Gallorum, Anglorum conatus elisimus, Teutonicorum vires compressimus, nunc secundo Hispanos domuimus: & cum omnes virtutes vestras in nos duxeritis concitandas, vix adhuc in aliquo profecistis: ubi ergo est Deus vester? Exurgat nunc, & adjuvet vos, & fiat vobis, & sibi protector. Teutonici siquidem, qui se præsumebant inauditum de nobis reportare triumphum, ad nos vehementi spiritu transferarunt: & cum solum castrum Baruth, nullo defendente cepissent, nisi eos, sicut & alios Principes vestros, fugæ beneficium liberasset, in se potentiam nostram graviter fuissent experti, & eorum fragem ipsorum soboles perpetuo deploraret. Reges enim, & Principes vestri, quos dudum de terra fugavimus Orientis, ut timorem suum audendo dissimulent, ad suas latebras (ne dicamus regna) reversi, malunt se invicem expugnare, quam denuo vires nostras, & potentiam experiri. Quid igitur superest, nisi ut his, quos fugientes in excusationem vestram ad terræ custodiam dimisistis, gladio ultore peremptis, in terram vestram impetum faciamus, nomen vestrum, & memoriam perdituri? Qualiter ergo fratres, & filii opprobria exprobrantium repellamus? qualiter eis poterimus respondere? cum eos pro parte verum prosequi videamus, sicut nuper ad audientiam nostram certâ significatione pervenit? Recepimus enim litteras de partibus transmarinis, quod cum Teutonici Accon navigio pervenissent, Castrum Baruth obtinuerunt nemine defendente. Sarraceni verò in Ioppen facientes impetum, ex adverso eum per violentiam occuparunt, & cæcis multis Christianorum millibus, eam funditus destruxerunt. Verum Teutonici rumoribus de morte Imperatoris acceptis, non expectato passagii tempore, naves reduces ascenderunt. Unde Sarraceni qui ad resistendum eis exercitum paraverant copiosum, in terram Christianorum adeo debacchantur, ut Christianis nec sine periculo civitates egredi liceat, nec in ipsis sine formidine remanere; immò eis gladius foris imminet, metus intus. Assumite igitur filii spiritum fortitudinis, scutum fidei, & galeam salutis accipite, non in numero, aut viribus, sed Dei potius, cui non est difficile in multis, vel in paucis salvare, potentiâ confidentes: & ei per quem estis, vivitis, & habetis, secundum facultates proprias subvenite. Ipse quidem pro vobis semetipsum exinanivit formam servi accipiens in s. ho. f. & ha. i. ut homo factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis; & vos eo paupere abundatis, ipso fugato quiescitis, & nec inopi, nec exuli subvenitis. Quisquis igitur in tantâ necessitatis articulo suum negaverit obsequium Iesu Christo, cum ante tribunal ejus astiterit judicandus, quid ad suam excusationem ei poterit respondere? Si Deus subiit mortem pro homine, dubitabit homo mortem subire pro Deo? cum non sint condignæ pasc. h. f. ad f. g. quæ re. in nobis? Negabit etiam servus domino divitias temporales, cum dominus servo divitias largiatur aternas? quas nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt? Thesaurizet igitur homo thesauros in cælis, ubi fures non effodiunt, nec furantur; ubi nec ærugo, nec tinea demolitur. Omnes, & singuli accingantur, atque in proximè sequenti Martio, qualibet urbes per se, similiter & Comites, & Barones juxta facultates proprias ad defensionem terræ nativitatis Dominicæ certum in expensis suis dirigant numerum bellatorum, illic saltem per biennium moraturorum. Licet autem instantia nostra quotidiana sit omnium Ecclesiarum sollicitudo continua, modò tamen hanc quasi præcipuam inter alias sollicitudines reputamus, per quam terræ Orientali totis desideramus affectibus subvenire: ne si fortè fuerit dilata subventio, residuum locustæ comedat brucus, & fiant novissima deteriora prioribus. Verum ne nos aliis onera gravia, & importabilia imponere videamur, digito autem nostro ea movere nolimus, dicentes tantum, & aut nihil, aut minimum facientes, cum qui fecerit, & docuerit, & magnus vocetur in regno cælorum: cujus exemplo, qui cepit facere, & docere, ut & nos qui (licet immeriti) vicem ejus exercemus in terris, bonum aliis præbeamus exemplum, in personis pariter & in rebus Terræ sanctæ decrevimus subvenire, dil. fil. nost. sanctæ Praxed. Presbit.

&

& P. S. M. in Via Lata Diac. Card. viris utique timoratis, scientiâ, & honestate præclaris, potentibus in opere & sermone, quos inter alios fratres nostros speciali charitate diligimus, manu propriâ crucis signaculum imponentes: qui exercitum Domini humiliter, & devotè præcedant, & non mendicatis suffragiis, sed nostris, & fratrum nostrorum sumptibus sustententur: per quos etiam aliud competens subsidium eidem Terræ disponimus destinare. Interim autem dictum sanctæ Mariæ in Via Lata Diacon. Card. ad charissimorum in Christo filiorum Francorum, & Anglorum Regum Illustrium præsentiam destinamus, ad reformandam pacem, vel treguas, saltem usque ad quinquennium ordinandas, & exhortandos populos ad obsequium Crucifixi. Dictum autem sanctæ Prædixis Presbyt. Card. Venetias pro Terræ sanctæ subsidio destinamus. De communi præterea fratrum nostrorum deliberatione statuimus, & vobis fratres Archiepiscopi, & Episcopi, & dil. fil. Abbates, Priores, & alii Ecclesiæ Prælati, districtè præcipiendo mandamus, quatenus certum numerum bellatorum, vel pro certo numero certam pecuniæ quantitatem in proximè sequenti Martio, pensata facultate cujuslibet, ad expugnandam paganorum barbariam, & servandam hereditatem Domini destinatis, quam ipse proprio sanguine comparavit. Si quis autem (quod non credimus) constitutioni tam piæ ac necessariæ præsumpserit obviare, sicut sacrorum canonum transgressorem decernimus puniendum, & usque ad satisfactionem condignam, ab officio censemur manere suspensum. De Dei ergo misericordia, & beatorum Apostolorum, Petri & Pauli auctoritate confisi, ex illa, quam nobis Deus (licet indignis) ligandi & solvendi contulit potestate, omnibus qui laborem hujus itineris in personis propriis subierint, & expensis, plenam peccatorum suorum, de quibus oris, & cordis egerint penitentiam, veniam indulgemus, & in retributione justorum salutis æternæ pollicemur augmentum. Eis autem, qui non in personis propriis illuc accesserint, sed in suis tantum expensis juxta facultatem, & qualitatem suam viros idoneos destinaverint, illic saltem per Biennium moraturos; & illis similiter, qui licet in alienis expensis, in propriis tamen personis assumptæ peregrinationis laborem impleverint, plenam suorum concedimus veniam peccatorum. Hujus quoque remissionis volumus esse participes, juxta quantitatem subsidii, ac præcipuè secundum devotionis affectum, qui ad subventionem illius terræ de bonis suis congruè ministraverint. Bona insuper ipsorum, ex quo crucem susceperint, sub beati Petri, & nostræ protectione suscipimus, nec non ut sub Archiepiscoporum, & omnium Prælatorum Ecclesiæ Dei defensione consistant, statuimus, ut donec de ipsorum obitu, vel reditu certissime cognoscatur, integra maneant, & quieta consistant. Quod si quisquam contra præsumpserit, per censuram ecclesiasticam appellatione postpositâ compescatur. Si qui verò proficiscentium illuc ad præstandas usuras juramento tenentur astricti, vos fratres Archiepiscopi, & Episcopi per vestras diœceses creditores eorum, sublato appellationis obstaculo eadem districtione cogatis, ut eos à sacramento penitus absolventes, ab usurarum ulterius exactione desistant. Quod si quisquam creditorum eos ad solutionem coegerit usurarum, eum ad restitutionem earum sublato appellationis obstaculo, districtione simili compellatis. Iudæos verò ad remittendas ipsi usuras per vos, filii Principes, & sæcularem compelli præcipimus Potestatem, & donec eis remiserint, ab universis Christi fidelibus, tam in mercimoniis, quam aliis per excommunicationis sententiam eis jubemus communionem omnimodam denegari. Ab hoc igitur opere nullus omnino se subtrahat, cum id non à nobis, sed ab ipsis fuerit Apostolis institutum, qui collectas faciebant in gentibus, ut fratribus in Hierusalem laborantibus subvenirent. Nolumus autem vos de divina misericordia desperare, quantumcumque sit Dominus peccatis nostris iratus, quin in manu vestra perficiat, si (prout debitis) in humilitate cordis, & corporis iter fueritis peregrinationis aggressi, quod majoribus non concessit. Consensissent enim majores forsitan, & dixissent: Manus nostra excelsa, & non Deus fecit hæc omnia; & sibi, non Deo victoriæ gloriam adscripsissent. Speramus enim, quod non in ira misericordias continebit, qui cum iratus est, non obliviscitur misereri, nos admonens, & exhortans: Convertimini ad me, & ego convertar ad vos. Credimus etiam, quod si ambulaveritis in lege Domini, non eorum sequentes vestigia, qui vani facti sunt, post vanitatem euntes, qui commensationibus, & ebrietatibus voluptuosè vacabant, & ea exercebant in partibus transmarinis, quæ in terra nativitatis propriæ sine multa infamia, & detractione plurima non auderent; sed spem vestram in eo solummodo posueritis, qui non deserit sperantes in se, non tantum ab illicitis, sed

quibusdam etiam licitis abstinentes: is qui currum, & exercitum Pharaonis projecit in mare, arcus fortium infirmabit, & inimicos crucis à facie vestra delebit, ut lutum platearum: non nobis, aut vobis, sed nomini suo dans gloriam, qui est gloriosus in Sanctis, mirabilis in Majestate, faciens prodigia; & postlachrymationem, & fletum, gaudium, & exultationem inducens. Ad hæc expeditiis autem, & melius exequenda, vos fratres Archiepiscopo Nemaufen. & Auranen. Episcopo duximus deputandos, qui verbum Domini cæteris proponatis, & ad implendum mandatum Apostolicum Coepiscopos vestros & alios invitantes, taliter exequamini causam Domini, quod & vos hujus fidei remissionis participes, & in hoc devotio vestra plenius elucefcatur: ad quod etiam laudabilius exequendum, vobis unum de frat. Militia Templi, alterum verò de frat. Hierosol. Hospitalis, viros honestos, & providos assumatis, Dat. Reat. XVIII. Kal. Septemb. (In eundem modum scriptum est Lugdunensi, & Viennensi Archiepiscopis, Abbatibus quoque, Prioribus, & aliis Ecclesiarum Prælati, Comitibus, & Baronibus, & universo populo in utraque provincia constitutis. In eundem modum universis de Regno Franciæ, Angliæ, Ungariæ & Siciliæ.

NOTÆ.

1. ^a **N**arbonensi) Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc titulo cap. 2. & in epistolis Innocenti III. editis à Sirleto, fol. 163. ex quo registro restituo literam hujus textus.

COMMENTARIUM.

2. **C**um jure naturali, & divino usurarum prohibita sint, ideo Iudæi tantum legem Moyfi datam observantes, non possunt à Christianis usuras exigere; & si exegerint, cogendi sunt eas restituere à iudice ecclesiastico per subtractionem communionis Ecclesiæ, seu à Principibus sæcularibus per pœnas corporales, ut in præsentis textu statuitur, & in cap. quanto, infra hoc tit. docet Ricciulus lib. 2. de jure person. cap. 19. Barthius lib. 5. advers. cap. 3. Avendanno de censibus cap. 21. nu. 11. Petrus Gregorius lib. 2. de usur. cap. 5. Fachineus lib. 2. contro. cap. 48. Morla in emp. jur. tit. 8. quest. 25. Simon. Majolus dier. canicul. collog. 1. de perfid. Iudæorum, Binsfeld. in præsentis: nam licet de animabus eorum curandum non sit, quia de his, qui foris sunt, quid ad nos? ut ait Apostolus 1. ad Corinth. cap. 1. & constat ex cap. multi 2. quest. 1. cap. 1. gaudemus, de divortii; tamen iudices ecclesiastici, quando Iudæi peccant contra jus naturale, emungendo Christianos usque ad sanguinem, & occasione substantiarum suarum, per usurarum voraginem eos in egestatem detrudendo, poterunt ipsos Iudæos debitis pœnis afficere, ut probant Petrus Gregor. & Mayolus supra, Eymericus 2. part. direct. Inquisit. questione 46. Tiraq. de primog. quest. 61. num. 20. & licet in præsentis coërcitionem per iudicem sæcularem fieri debere doceatur; in his tamen verbis continetur quasi quædam comminatio, & brachii sæcularis imploratio, alioquin delicta mixti fori (ut est usura) à Iudæis perpetrata, puniri possunt non solum à iudice sæculari, verum & ab ecclesiastico, ut probant Farinac. in praxi seu fragment. crimin. verbo Iudæus, num. 663. Ricciulus de jure person. extragremium, lib. 2. cap. 52. nu. 6. Carena de officio Inquisit. 2. part. titulo 14. §. 2. qui alios dat. Nec contrarium probat textus in cap. quanto, hoc tit. in illis verbis: Graves immoderate usuræ: in quibus permitti videtur Iudæis usurarum exercitium, dum tantum illis prohibetur graves, immodera-

tate exigere. Nam omnia solutione Glossæ ibi, dum ait illa verba referenda esse ad usuras, quæ excedunt legitimum modum, cum certum sit, jure canonico attento, usuras etiam in parva quantitate prohibitas esse, verius respondendum est, in specie illius textus non posse sumi argumentum à contrario sensu, quia resultat absonus intellectus, & contrarium jure divino, naturali, & positivo reperitur expressum, argumento legis conventicula, Cod. de Episc. & cleric. l. 1. ff. de offic. ejus: illa namque verba, graves immoderate usuræ, referenda sunt ad quascunque usuras, quæ immoderate, & graves, atque pravæ censentur, ut probant Hostiens. & Joannes Andreas ibi. Exemplum est in usuris apud Romanos probatis, & permissis, quas maximas & graves appellant Jureconsulti in l. non existimo 54. ff. de administr. tutor. l. qui sine 38. ff. de negot. gest. Difficilior profectò est lex 22. tit. 12. part. 5. ubi expressè permittitur Iudæis usuras exercere. Cujus textus difficultatem præter Gregorium ibi, Neothericos juris nostri Hispani interpretes, ejus gravitate deterriti consultò prætermisissent exitimo, Gregorius in ejus textus glossa 1. ait, tempore illius legis ex generali consuetudine, permissione, & dispensatione Summi Pontificis, concessione Principum temporalium, ob bonum publicum, vel aliquam justam causam permissum fuisse Iudæis in hoc Regno usurarum exercitium. Quæ solutio nullo modo valet sustineri, quia nec Summus Pontifex potest id permittere Iudæis, ita ut ex ejus privilegio tale exercitium usurarum licitum sit, ut probavi in cap. 4. hoc tit. præsertim cum nec infideli occasio peccandi sit danda, ut patet ex cap. 12. lib. 2. Regum, & notari ut Conradus de contract. quest. 25. cum tribus sequent. Azevedo in l. 1. tit. 6. lib. 8. Recopil. num. 51. Covar. lib. 3. variar. cap. 3. nu. 8. Quæ solutione omnia verius dicendum credo, Alphonsum in dict. l. 22. partite, sequutum fuisse opinionem antiquorum, qui censuerunt, Principes sæculares posse concedere Iudæis exercitium usurarum, negareque creditoribus Christianis jus repetendi usuras ab eis, ut docuerunt Paulus Castrensis lib. 2. consil. 295. Alexander lib. 1. consil. 57. Sed cum hæc sententia injusta esset, juri quoque divino, ac naturali contraria, ideo prædicta lex 22. nunquam fuit in Hispania recepta, immò potius privilegium ibi concessum Iudæis ad exercendas usuras, penitus revocatum fuit à Regibus nostris

in l. 3. tit. 2. lib. 8. ordin. l. 1. tit. 6. lib. 8. recopil. ubi notavit Azevedo. Nisi mavis dicere, dictæ legis 22. verba esse enunciativa, aliamque esse legislatoris intentionem, adversus quem videlicet debeat dari actio mandati, quando mandatum ce-

lebratur gratiâ mandantis, & mandatarii; & sic principaliter non agi in eo textu de exercitio usurarum permisso, vel non Judæis, argumento textus in l. ex facto 19. ff. de heredib. instir. Clement. unica de prob.

CAPUT XIII.

Idem ^a Mutin. Episcopo.

TUas dudum ex parte tua recepimus quæstiones, quod quidam usurarii tuæ diocesis, quibus dant pecuniam ad usuram, præstare faciunt juramentum, quod usuras non repetant, & super his, quas solverint, nullam moveant quæstionem. Nos igitur inquisitioni tuæ taliter respondemus, ut usurarios ipsos monitione præmissa per censuras ecclesiasticas appellatione remota compellas ante usurarum solutionem ab earum exactione desistere, vel restituere ipsas postquam fuerint perfoluta, ne de dolo, & fraude sua contingat eos commodum reportare, qui ad hoc præstari faciunt juramentum, quod super usuras non valeant molestari.

NOTÆ.

^a **M***Vinensi.*) Ita etiam legitur in tertia col-

lectione, sub hoc tit. 6. 2. De Mutinensi Ecclesia agi in c. 12. de tempor. ordin. & commentarium hujus textus dedi in c. 1. c. debitorum, de jurejur.

CAPUT XIV.

Idem.

Quia frustra legis auxilium invocat, qui committit in legem, statuimus, ut si quis usurarius à nobis literas impetraverit super restituendis usuris, vel fructibus computandis in sortem, nisi prius ipse restituerit usuras, quas ab aliis noscitur recepisse, auctoritate literarum ipsarum nullatenus audiatur.

NOTÆ.

¹ ^a **I***dem.*) Ita etiam legitur in tertia collectione sub hoc tit. cap. 3. Et cum præsens constitutio sit generalis ab Innoc. III. facta motu proprio, non ad alicujus casus decisionem, aut consultationem, non exprimitur cui dirigatur. Statuit autem Innocentius in præsentis, quod usurarius, qui usuras accepit, & etiam aliis ipse persolvit, si intendat repetere quas persolvit, non prius audiatur, quam ipse restituat quas accepit: atque idem etiam observatur, si fructus pignoris acceperit, nisi enim eos sorti imputaverit, arcetur à repetitione usurarum. Quod etiam observandum esse cum filiis & hæredibus usurarii cautum fuit in cap. Michael, hoc tit. Rationem hujus constitutionis assignat Innocentius in illis verbis: *Quia frustra auxilium legis invocat, qui committit in legem: l. auxilium 37. ff. de minor. l. isti 8. ff. de eo quod metus causa, l. scimus, si vero, ff. de jur. delib. c. constitutus, de appellat.* Et æquum est, ut quod juris in alium quis postulat, ipse sibi prius dicat, l. 1. ff.

quod quisque jur. Unde si usurarius intendit usuras à se solutas repetere à Scio, prius debet ipse restituere quas accepit à Titio. Quæ constitutio illustrari potest ex l. in arenam. Cod. de inoffic. testam. ubi pater arenarius non potest filium arenarium exheredare, quia alteri non potest opponere vitium, quo ipse laborat. ex c. cum Apostolica, de except. ubi cum opponeretur agenti ad possessionem præbendæ exceptio pluralitatis beneficiorum ab eo, qui plura beneficia obtinebat, respondit Pontifex, non esse talem exceptionem admittendam, siquidem opponens simili morbo laborabat: notavit Balboa in c. 2. de except. n. 122. Si quis tamen alieno nomine, ut pupilli, aut Ecclesiæ, seu universitatis, usuras solutas restitui petat, non potest hac exceptione repelli, quod ipse usuras exegisset, nec adhuc restituisset; nam tunc non repelleretur ille à judicio, sed ille cujus nomine agebat, ut docuerunt Panorm. in c. Michael, hoc tit. n. 3. Molina tract. 2. de just. disp. 334. Gibal. lib. 2. de usur. cap. 11. art. 2. num. 8.

CAPUT XV.

Idem ^a Alvisiodorensi Episcopo

Cum in diocesi tua sint quamplurimi usurarii, de quibus maximè dubitatur quin sint usurarii ^b manifesti, contra quos propter timorem Principum, & Potestatum, qui tuentur eosdem, nullus appareat accusator, iidem sunt per sententiam cond. D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. V.

Hh 2 dem